

**C-700/22. sz. ügy****Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2022. november 15.

**A kérdést előterjesztő bíróság:**

Nejvyšší soud (Cseh Köztársaság)

**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2022. szeptember 26.

**Felperesek:**

RegioJet a. s.

STUDENT AGENCY k. s.

**Alperesek:**

České dráhy, a. s.

Správa železnic, státní organizace

Česká republika, Ministerstvo dopravy

---

**[omissis] VÉGZÉS**

A Nejvyšší soud (legfelsőbb bíróság, Cseh Köztársaság) [omissis] a **a) RegioJet a. s.**, [omissis] a **b) STUDENT AGENCY k. s.**, [omissis] felperesek által a **1) České dráhy, a. s.**, [omissis] q **2) Správa železnic, státní organizace**, (vasúti hatóság, állami szervezet, Cseh Köztársaság) [omissis] q **3) Česká republika – Ministerstvo dopravy** (Cseh Köztársaság – közlekedési minisztérium), [omissis] alperesek ellen [omissis] jogellenesen nyújtott állami támogatás visszatérítése és a tisztességtelen verseny elleni védelem iránt indított, a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság) előtt folyamatban lévő ügyben (ügyszám: Cm 6/2015) a felpereseknek a Vrchní soud v Praze (prágai felsőbbbíróság, Cseh Köztársaság) 2020. december 3-i végzéssel (ügyszám: 3 Cmo 107/2019-501) helyesbített 2020. szeptember 23-i ítéletével (ügyszám: 3 Cmo 10/2019-463) szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelme, valamint az

elsőrendű alperes helyesbítő végzéssel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelme tárgyában a következőképpen határozott:

I. [omissis]

II. A Nejvyšší soud (legfelsőbb bíróság) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján az alábbi kérdést **terjeszti** előzetes döntéshozatalra az Európai Unió Bírósága elé:

*Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatát, hogy a nemzeti bíróság valamely harmadik személy (versenytárs) kérelmére indított eljárásban köteles a kedvezményezett az e rendelkezés megsértésével nyújtott támogatás visszafizetésére kötelezni, még akkor is, ha (a bíróság határozatának meghozatalakor) a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdése szerinti hatáskörének érvényesítésére vonatkozó elévülési idő lejárt, aminek eredményeképpen a támogatást az említett rendelet 1. cikke b) pontjának iv. alpontja és 17. cikkének (3) bekezdése értelmében létező támogatásnak minősül?*

**I n d o k o l á s:**

**I.**

### **Az ügy tényállása és a cseh bíróságok előtti eddigi eljárás**

1. A jelen ügyben (többek között) olyan pénzbeli juttatás visszafizetésével kapcsolatos jogvitáról van szó, amely a felperesek szerint a másodrendű felperes által a harmadrendű alperes közreműködésével az elsőrendű alperes részére jogellenesen nyújtott állami támogatásnak minősül.

2. A felperesek, mint az elsőrendű alperes versenytársai előadják, hogy a 2008. június 26-án az elsőrendű alperes mint eladó és a másodrendű alperes mint vevő között vállalkozás egy részének értékesítése tárgyában létrejött szerződés szerinti vételár kifizetése következtében az elsőrendű alperes jogellenes állami támogatásban részesült, mivel a megállapodás szerinti vételárat egyrészt a keresetben megjelölt összeggel, másrészt oly módon növelték meg, hogy az elsőrendű alperes az vételárat közpénzből fizette ki, értékesítve azt a vagyont, amelyet az elsőrendű alperes eredetileg az államtól nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként a vasúti infrastruktúra közérdekből történő működtetése céljából kapott.

3. Az elsőfokú bíróság (Městský soud kontra Praze [prágai városi bíróság]) 2019. február 6-i ítéletével [omissis] elutasította a keresetet. A felperes által benyújtott fellebbezést követően a fellebbviteli bíróság (Vrchní soud v Praze [prágai felsőbbbíróság, Cseh Köztársaság]) 2020. szeptember 23-i ítéletével [omissis] az ügy érdemét illetően helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

4. A fellebbviteli bíróság azzal indokolta döntését, hogy a Bizottság nem indított semmilyen eljárást az állítólagosan jogellenes támogatás miatt, ezért az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdése szerinti elévülési idő lejárt. A fellebbviteli bíróság szerint a szóban forgó vételár kifizetését, még ha az állami támogatásnak minősül is, ezért létező állami támogatásnak kell tekinteni, és a bíróság tehát nem rendelheti el annak az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése alapján történő visszatérítését.

5. A felperesek a fellebbviteli bíróság ítélete ellen a jog téves alkalmazására hivatkozva felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő.

6. A legfelsőbb bíróság a felülvizsgálati eljárásban megállapította, hogy az ügyben hozott határozata annak azon kérdésre adott választól függ, hogy a Bizottság támogatás-visszatérítésre vonatkozó hatáskörének érvényesítésére irányadó elévülési idő kizárja-e, hogy a nemzeti bíróság az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését közvetlenül alkalmazva a kedvezményezettet olyan támogatás visszafizetésére kötelezze, amelyet az említett cikkel összhangban nem jelentettek be a Bizottságnak.

## II.

### **Az alkalmazandó nemzeti jog**

7. Az ügyet az uniós jog közvetlenül alkalmazandó rendelkezéseinek alkalmazása alapján kell eldönteni. A nemzeti jog rendelkezései nem alkalmazhatók.

## III.

### **Az alkalmazandó európai uniós jog**

8. Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerint ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

9. Az EUMSZ 108. cikk (1) bekezdése szerint a Bizottság a tagállamokkal együttműködve folyamatosan vizsgálja a tagállamokban létező támogatási programokat. A Bizottság javaslatot tesz a tagállamoknak a belső piac fokozatos fejlődése vagy működése által megkövetelt megfelelő intézkedések meghozatalára.

10. Az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének első mondata szerint, ha a Bizottság – azt követően, hogy felhívta az érintett feleket észrevételeik megtételére – megállapítja, hogy egy állam által vagy állami forrásból nyújtott támogatás a 107. cikk értelmében nem egyeztethető össze a belső piaccal, vagy hogy az ilyen

támogatást visszaélészerűen használják fel, úgy határoz, hogy az érintett állam köteles a Bizottság által kitűzött határidőn belül a támogatást megszüntetni vagy módosítani.

11. Az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerint a Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék a 107. cikk értelmében nem egyeztethető össze a belső piaccal, haladéktalanul megindítja a (2) bekezdés szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre.

12. Az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 1. cikke b) pontjának iv. alpontja szerint e rendelet alkalmazásában „létező támogatás” az olyan támogatás, amely létező támogatásnak tekintendő az e rendelet 17. cikke szerint.

13. Az (EU) 2015/1589 rendelet 1. cikkének c) pontja szerint e rendelet alkalmazásában „új támogatás” az olyan támogatás, azaz támogatási program és egyedi támogatás, amely nem létező támogatás, beleértve a létező támogatások módosítását is.

14. Az (EU) 2015/1589 rendelet 1. cikkének f) pontja szerint „jogellenes támogatás” az olyan új támogatás, amelyet az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével vezettek be.

15. Az (EU) 2015/1589 rendelet 17. cikkének (1) és (3) bekezdése szerint a Bizottság támogatás-visszatérítésre vonatkozó hatásköre tízéves jogvesztő határidőn [helyesen: elévülési idő] belül érvényesíthető ((1) bekezdés). Minden támogatást, amellyel kapcsolatban a jogvesztő határidő [helyesen: elévülési idő] lejárt, létező támogatásnak kell tekinteni ((3) bekezdés).

#### IV.

##### **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés indokolása**

16. Megalapozottnak tűnik annak megállapítása, hogy a feltett kérdés kizárólag a kedvezményezett támogatás visszafizetésére vonatkozó kötelezettségét érinti (azaz a jogellenesen nyújtott támogatásból eredő, az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerinti egyéb lehetséges követelések, így például az idő előtt nyújtott támogatás kamata vagy kártérítés nélkül).

17. Megalapozottnak tűnik annak megállapítása is, hogy a jelen ügyben nem arról a kérdéstről van szó, amely az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének közvetlen alkalmazása alapján a nemzeti bíróság előtti eljárásban a jogellenesen nyújtott támogatás visszatérítésére vonatkozó (más esetben érvényes) jog elévülési idejére vonatkozik, hanem arról a kérdéstről, hogy a kedvezményezett köteles-e visszafizetni azokat a támogatásokat is, amelyek az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 1. cikke b) pontjának e rendelet 17. cikkének (3) bekezdésével

összefüggésben értelmezett iv. alpontja szerint az e rendelkezésben meghatározott elévülési idő lejártja miatt létező támogatásnak minősülnek, azaz olyan támogatásnak, amelyre (legalábbis az említett rendelkezések megfogalmazása szerint) az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése (legalábbis a jövőben) nem alkalmazható.

18. Az uniós jog hivatkozott rendelkezései nem adnak minden megalapozott kételyt kizáró választ arra a kérdésre, hogy a Bizottság támogatás-visszatérítési hatáskörének érvényesítésére vonatkozó, az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdése szerinti elévülés milyen hatással van a kedvezményezett azon kötelezettségére, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével nyújtott támogatást vissza kell fizetnie – amely rendelkezés hatálya tartozott esett volna (más esetben) a kedvezményezett e rendelkezés közvetlen alkalmazása következtében –, vagy a nemzeti bíróság köteles-e elrendelni e kötelezettség teljesítését (lásd: az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet (25) preambulumbekendése, lásd még például a Bíróság 1996. július 11-i Syndicat français de l'Express international (SFEI) és társai kontra La Poste és társai ítélete [C-39/94], 2011. december 8-i Residex Capital IV CV kontra Gemeente Rotterdam ítélete [C-275/10]).

19. Kétségtelen, hogy az (EU) 2015/1589 rendelet (26) preambulumbekendése kimondja, hogy a jogbiztonság biztosítása érdekében indokolt egy 10 éves jogvesztő határidő [helyesen: elévülési idő] megállapítása a jogellenes támogatások tekintetében, amelynek lejártja után a visszatérítés már nem rendelhető el. Nem világos azonban, hogy ez a korlátozás és annak következményei kizárólag a Bizottság esetleges (az említett rendelet 16. cikke szerinti) döntéshozatalára vonatkozik-e, vagy e rendelkezés egyes hatásai a nemzeti bíróság EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének közvetlen alkalmazása alapján történő döntéshozatalában (is) megnyilvánulhatnak.

20. Az állami támogatási szabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtásáról szóló bizottsági közlemény (2021/C 305/01) is megemlíti egyrészt, hogy az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet nem tartalmaz rendelkezést a nemzeti bíróságok hatásköréről és feladatairól (a (70) bekezdés), másrészt a közlemény hangsúlyozza, hogy az állami támogatási szabályok végrehajtása során a nemzeti bíróságok szerepe annak megállapítására korlátozódik, hogy egy támogatási intézkedés létező támogatásnak minősül-e, ha igen, akkor a nemzeti bíróság nem orvosolhatja az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértését (a (69) bekezdés).

21. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az uniós jog szóban forgó rendelkezései tehát nem adnak egyértelmű választ a szóban forgó kérdésre (vagy nem minősülnek *acte clair*-nek).

22. A Bíróság több ítéletben is állást foglalt a Bizottság támogatás-visszatérítésre vonatkozó hatáskörének érvényesítésére vonatkozó, (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdése (vagy korábban az

EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 15. cikkének (1) bekezdése) szerinti elévülési idő lejártával és annak következményeivel kapcsolatban. Ezen állásfoglalásokra azonban a jelen ügytől eltérő tényállással összefüggésben, illetve a jelen ügytől eltérő követelések elbírálása során került sor.

23. A Bíróság a 2006. október 5-i Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH és társai kontra Finanzlandesdirektion für Tirol és társai ítéletében (C-368/04) azt az általános elvet fogalmazta meg, hogy a rendelet kodifikálja és támasztja alá a Bizottságnak az állami támogatások vizsgálata során követett gyakorlatát, és nem tartalmaz a nemzeti bíróságok jogköreire és kötelezettségeire vonatkozó rendelkezést, amelyeket így továbbra is a Bíróság által értelmezett Szerződés szabályoz.

24. Ezt követően a Bíróság a 2015. április 16-i Trapeza Eurobank Ergasias AE kontra Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE) ítéletében (C-690/13) egyértelművé tette, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikkének b) pontja szerint a támogatás létező támogatásnak minősülhet, ha azt a Szerződésnek az érintett tagállamokban történő hatálybalépését követően nyújtották, de az említett rendelet 15. cikkének (3) bekezdésében említett tízéves elévülési idő lejárt, tehát ilyen támogatás nyújtása esetében a tagállamnak nem kell követnie az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt előzetes ellenőrzési eljárást. Ezt a Bíróság a közhasznú bank számára biztosított előjogok formájában a 1929. évi nemzeti jogszabályon alapuló egyoldalú jelzálogjog-alapítás lehetősége alapján nyújtott támogatás, valamint adott nemzeti rendelkezés alkalmazásának és attól való eltérés vizsgálatával összefüggésben állapította meg. Ez tehát nem érinti tehát a nemzeti bíróságnak a kedvezményezett versenytársa által indított keresete alapján a kedvezményezettet a pénzben nyújtott támogatás visszafizetésére (vagy a nyújtott pénzbeli juttatásnak a támogatást nyújtó hatóság részére történő visszatérítésére) való kötelezésére vonatkozó kötelezettségét.

25. Az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága a 2002. április 30-i Government of Gibraltar kontra Bizottság ítéletében (T-195/01 és T-207/01) megállapította, hogy a 659/1999 rendelet 15. cikkében megállapított elévülési idő semmiképpen sem fejezi ki azt az általános elvet, hogy az új támogatások létező támogatással alakulnak át, hanem csupán kizárja az Európai Bizottság első beavatkozása előtt több mint 10 évvel nyújtott támogatás visszatérítését.

26. E megállapítást azonban még ebben az esetben sem a nemzeti bíróság azon kötelezettségének értékelésével összefüggésben fogalmazták meg, hogy a kedvezményezettet az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének (vagy az EK-Szerződés 88. cikk (3) bekezdésének) közvetlen alkalmazása alapján a nyújtott pénzügyi támogatás visszafizetésére kötelezze, hanem az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése és a 659/1999 rendelet szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat felülvizsgálatának keretében.

27. Az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében (vagy a 659/1999/EK tanácsi rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében) foglalt időtartam jellegével kapcsolatos kérdést illetően a Bíróság a 2019. március 5-i Eesti Pagar AS kontra Ettevõtluise Arendamise Sihtasutus a Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ítéletében (C-349/17) és a 2020. április 30-i Nelson Antunes da Cunha, Lda kontra Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP) ítéletében (C-627/18) is állást foglalt. A Bíróság megállapította, hogy az említett rendelkezésben előírt elévülési idő kizárólag a Bizottság támogatás-visszatérítésre vonatkozó hatáskörére vonatkozik, nem alkalmazható tehát az illetékes nemzeti szervek által folytatott, jogellenesen nyújtott támogatás visszatérítésére irányuló eljárásokra.

28. Ezekben az ítéletekben azonban a Bíróság az e rendelkezésben meghatározott elévülési idő relevanciájának kérdését a nemzeti bíróság előtt az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerint (vagy az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 16. cikke szerinti bizottsági határozatot követően) indított eljárásokban előterjesztett (más esetben esetleg megalapozott) követelések elévülésének lehetősége tekintetében vizsgálta. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság határozata azonban nem az elsőrendű alperes mint a támogatás kedvezményezettje által az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerinti (más esetben esetleg megalapozott) követelésekkel szemben felhozott elévülési kifogás megalapozottságának értékelésétől függ, hanem az arra a kérdésre adott választól, hogy az elsőrendű alperes mint a támogatás kedvezményezettje köteles-e visszatéríteni az olyan be nem jelentett támogatást is, amely az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében említett időszak objektív lejáta miatt (ezenkívül) létező (azonban visszamenőleges hatállyal szabályszerűvé nem tett) támogatásnak minősül.

29. A Bizottság (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdése szerinti hatásköre érvényesítésének elévülésével kapcsolatos következmények pusztá értékelésén túlmenően relevánsnak tűnik a Bíróság által a 2006. október 5-i Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH és társai kontra Finanzlandesdirektion für Tirol és társai ítéletében (C-368/04), valamint a 2008. február 12-i Centre d'exportation du livre français (CELF), Ministre de la Culture et de la Communication kontra Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE) ítéletében (C-199/06) megfogalmazott azon megállapítás is, amely szerint az olyan európai bizottsági határozat, amely valamely be nem jelentett támogatást a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánít, nem eredményezi az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében rögzített tilalom megsértésével hozott, és ezért érvénytelen aktusok jogellenességének megszüntetését. A Bíróság azonban azt is megállapította, hogy ebből a cikkből nem következik, hogy a nemzeti bíróság köteles a kedvezményezettet az (idő előtt) nyújtott támogatás visszafizetésére kötelezni abban az esetben, ha az Európai Bizottság már elfogadta az említett támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségét megállapító határozatot. Ez nem érinti a kedvezményezett azon kötelezettségét, hogy a jogellenes helyzet fennállásának időtartamára kamatot fizessen, illetve hogy megtérítse a nyújtott támogatás jogellenes jellegéből eredő károkat.

30. Hasonlóképpen a Bíróság a 2019. január 23-i Presidenza del Consiglio dei Ministri kontra Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA ítéletben (C-387/17) azt a következtetést vonta le, hogy a 659/1999 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében előírt elévülési idő lejártá sem eredményezheti azt, hogy a jogellenes állami támogatások visszamenőleges hatállyal szabályszerűvé válnak pusztán amiatt, hogy e támogatások az e rendelet 1. cikke b) pontjának iv. alpontja értelmében vett létező támogatásokká alakulnak át, következésképpen minden jogalaptól megfosztja a jogellenes támogatás nyújtásával érintett magánszemélyek és versenytársak által az érintett tagállammal szemben benyújtott kártérítési keresetet.

31. A Bíróság azonban ezekben az ítéletekben sem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az említett elévülési idő lejártá milyen hatással van a kedvezményezett az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének közvetlen alkalmazása alapján terhelő azon kötelezettségre, hogy az (eredetileg) e rendelkezés megsértésével nyújtott támogatást vissza kell térítenie.

32. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az uniós jog hivatkozott rendelkezései ezért a vizsgált kérdésben nem minősülnek *acte éclairé*-nek.

33. Összefoglalva tehát a feltett kérdés lényege az, hogy az (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet 17. cikkének (1) bekezdése szerinti bizottsági hatáskör érvényesíthetőségének (egyszerű) elévülése (a nemzeti bíróság előtti eljárás során is), amelynek következtében a nyújtott támogatás az ezen rendelet 1. cikke b) pontjának iv. alpontja és 17. cikkének (3) bekezdése szerint létező támogatásnak minősül, kizárja-e a nemzeti bíróság azon kötelezettségét, hogy az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének közvetlen alkalmazása alapján a kedvezményezettet a (be nem jelentett) támogatás visszatérítésére kötelezze.

34. E kérdés megválaszolása során a kérdést előterjesztő bíróság számára mindenekelőtt az a megállapítás tűnik elfogadhatónak (bár nem minden kétséget kizáróan), hogy ha az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének közvetlen alkalmazásából nem következik a nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy a kedvezményezettet az idő előtt nyújtott támogatás visszatérítésére kötelezze olyan helyzetben, amikor a Bizottság már elfogadta az említett támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségét megállapító határozatot, akkor még kevésbé lehetséges, hogy a bíróság az említett cikk alapján ilyen kötelezettséget írjon elő, ha a Bizottság a saját elévülési idejének objektív lejártá miatt már nem fogad el (vagy nem tud elfogadni) ilyen határozatot.

## V.

[omissis]